

ADVIES Nr. 2.320

Zitting van woensdag 5 oktober 2022

Voorontwerp van wet houdende tijdelijke invoering van een bijzonder stelsel van tijdelijke economische werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven die operationele verliezen lijden wegens de stijging van aardgas- en elektriciteitskosten ten gevolge van de Russische militaire agressie tegen Oekraïne

x x x

ADVIES Nr. 2.320

Onderwerp: Voorontwerp van wet houdende tijdelijke invoering van een bijzonder stelsel van tijdelijke economische werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven die operationele verliezen lijden wegens de stijging van aardgas- en elektriciteitskosten ten gevolge van de Russische militaire agressie tegen Oekraïne

Bij brief van 21 september 2022 heeft de heer P.-Y. Dermagne, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad om advies gevraagd over voornoemd voorontwerp van wet. Het betrokken voorontwerp van wet beoogt de tijdelijke invoering van een bijzonder stelsel van tijdelijke economische werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven die operationele verliezen lijden wegens de stijging van aardgas- en elektriciteitskosten.

Gelet op de hoogdringendheid van dit dossier, vraagt de minister de Nationale Arbeidsraad om een spoedadvies uit te brengen binnen de 15 dagen.

Het onderzoek van dit dossier werd toevertrouwd aan een werkgroep binnen de Nationale Arbeidsraad.

Op verslag van die werkgroep heeft de Raad op 5 oktober 2022 het volgende advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

Bij brief van 21 september 2022 heeft de heer P.-Y. Dermagne, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad om advies gevraagd over het voorontwerp van wet houdende tijdelijke invoering van een bijzonder stelsel van tijdelijke economische werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven die operationele verliezen lijden wegens de stijging van aardgas- en elektriciteitskosten ten gevolge van de Russische militaire agressie tegen Oekraïne.

De minister schrijft dat het betrokken voorontwerp van wet de tijdelijke invoering beoogt van een bijzonder stelsel van tijdelijke economische werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven die operationele verliezen lijden wegens de stijging van aardgas- en elektriciteitskosten. Dit bijzondere stelsel is soepeler dan de bestaande regelingen inzake tijdelijke economische werkloosheid en heeft tot doel de stabiliteit van de werkgelegenheid in de energie-intensieve bedrijven te garanderen en naakte ontslagen in deze bedrijven te vermijden.

De tekst zal deel uitmaken van een ruimer pakket van maatregelen met het oog op de verzachting van de gevolgen van de energiecrisis.

Ondertussen ontving de Raad op 30 september 2022 een derde versie van het voorontwerp van wet. De Raad heeft zich over deze versie gebogen. De ontwerptekst is nu opgenomen als enige hoofdstuk onder titel 4 van een ruimere programwawet.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

Alvorens in te gaan op de tekst van het voorontwerp van wet wil de Raad eerst zijn eerdere unanieme advies m.b.t. het vroegere stelsel van coronawerkloosheid in herinnering brengen.

A. Gelijkstelling van de periode van tijdelijke werkloosheid wegens overmacht corona voor de jaarlijkse vakantie van arbeiders en bedienden en een toereikende compensatie ervan voor de Rijksdienst voor Jaarlijkse vakantie en de betrokken werkgevers

De Raad verwijst hiervoor naar zijn vorige adviezen ter zake en meer in het bijzonder naar het advies nr. 2.291 van 17 mei 2022.

Hij herhaalt hierbij dat de volgende drie punten gelijktijdig moeten worden geregeld als een één en ondeelbaar geheel:

- de resterende compensatie door de regering van de kosten van de gelijkstelling voor de jaarlijkse vakantie voor de Rijksdienst voor Jaarlijkse vakantie voor 2020 en 2021, teneinde een volledige compensatie te bereiken en dit gelet op de uitgeputte reserves;
- de gelijkstelling van de periode van tijdelijke werkloosheid wegens overmacht corona voor de jaarlijkse vakantie voor arbeiders en bedienden tot en met 30 juni 2022;
- zoals ook reeds gevraagd in de brief van 1 december van de Raad, de gegarandeerde financiering van de kosten van deze gelijkstelling voor 2022 voor de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie en de compensatie van de betrokken werkgevers van bedienden. Voor de financiering van de Rijksdienst voor Jaarlijkse vakantie zag en ziet de Raad nog steeds, gezien de volledige uitputting van de reserves die reeds vastgesteld werd voor de compensatieregeling voor het vakantiegeld in 2022, geen andere mogelijkheid dan in een volledige compensatie te voorzien mits de premisse dat de verhoging van de werkgeversbijdragen niet tot de opties behoort om deze financiering mogelijk te maken.

De Raad drukt er nogmaals op dat deze 3 elementen samen en gelijktijdig moeten worden geregeld, waarbij het ene element niet los kan staan van het andere.

Bij de bespreking van de huidige adviesaanvraag in de werkgroep werd door de vertegenwoordigers van de beleidscel van de minister van Werk aangegeven dat dit voorligt bij de regering in het kader van de begrotingsbesprekingen. De Raad spreekt de uitdrukkelijke verwachting uit dat dit nu spoedig wordt geregeld.

B. Inhoudelijke opmerkingen aangaande het voorontwerp van wet

De Raad neemt nota van de adviesaanvraag waarvoor de laatste versie van de tekst van het voorontwerp van wet aan de Raad werd bezorgd op 30 september na bespreking in de regering zoals in punt I werd aangegeven.

Gezien de extreem korte adviestermijn die de Raad is opgelegd en rekening gehouden met het feit dat de definitief voorgelegde tekst werd bezorgd net voor de vergadering van de werkgroep op 30 september 2022, is de Raad gehouden om zich in dit korte tijdsbestek slechts te beperken tot een aantal beknopte opmerkingen.

1. De Raad merkt op dat in de titel van het enige hoofdstuk van titel 4 van het voorontwerp van wet wordt verwezen naar "energie-intensieve bedrijven die operationele verliezen lijden".
2. De Raad stelt ook vast dat artikel 18, § 1, eerste lid van de tekst bepaalt dat deze wet van toepassing is op de werkgevers en werknemers van energie-intensieve bedrijven.

Hij merkt ook op dat de laatste versie van de ontwerp tekst een wijziging bevat in de toepassingsvoorwaarden van het stelsel ten opzichte van de eerder aan de Raad overgemaakte tekst. Nu is er immers niet langer sprake van twee cumulatieve voorwaarden, maar wel van twee afzonderlijke voorwaarden die elk op zich de toepassing van het stelsel mogelijk maken.

Hierdoor krijgt het stelsel een ruimer toepassingsgebied.

Zo is het stelsel van toepassing op:

- de bedrijven waar de aankoop van energieproducten, met inbegrip van energieproducten andere dan aardgas en elektriciteit, ten minste 3% van de toegevoegde waarde uitmaakt voor het kalenderjaar 2021; of
- de bedrijven die aantonen dat hun definitieve energierekening voor het trimester voorafgaand aan het trimester waarin zij gebruik maken van de in artikel 19 bedoelde regeling is verdubbeld ten opzichte van hun definitieve energierekening voor hetzelfde trimester van het voorafgaande jaar.

Met betrekking tot de eerste voorwaarde betreffende 3% van de toegevoegde waarde inzake de aankoop van energieproducten, wijst de Raad op de mogelijke niet-toepasbaarheid voor recent opgestarte ondernemingen. Afhankelijk van hun startdatum, zullen deze immers niet aan deze voorwaarde kunnen voldoen wegens de vergelijking met het kalenderjaar 2021.

De Raad vraagt om hiervoor een concrete oplossing te voorzien opdat ook deze bedrijven gebruik zouden kunnen maken van het stelsel via dit criterium van 3% indien noodzakelijk.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, stellen vast dat het toepassingsgebied veel ruimer is geworden dan het initiële toepassingsgebied, doordat het – anders dan de titel van het hoofdstuk en art. 18, § 1, 1ste lid aangeven – niet enkel meer betrekking heeft op energie-intensieve bedrijven met operationele verliezen. Lou-ter verdubbeling van de energiefactuur, hoe laag ook, volstaat om de werknemers tot het einde van het jaar zonder onderbreking tijdelijk werkloos te stellen. Zij vragen daarom een terugkeer naar het oorspronkelijke toepassingsgebied, niet in het minst omdat niet is voorzien in een alternatieve financiering voor de sociale zekerheid van de werknemers om de aanzienlijke meerkost van die uitbreiding te dekken. Dit heeft ook serieuze repercussies voor de uitzendkrachten in de betrokken bedrijven. Met het oog op gelijke behandeling vragen de leden die werknemersorganisaties vertegenwoordigen daarom te verduidelijken dat de uitzendkrachten, tewerkgesteld bij gebruikers die het nieuwe stelsel van tijdelijke werkloosheid toepassen, onder dezelfde voorwaarden als de vaste werknemers tijdelijk werkloos gesteld kunnen worden, met gelijke rechten.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen, spreken zich positief uit over het verruimen van het toepassingsgebied. Zij vreessen dat de cumulatieve voorwaarden te streng zouden zijn en voorbij zouden gaan aan de doelstelling om ondernemingen door de energiecrisis te loodsen. Het aantonen van de verdubbeling van de energierekening als afzonderlijk criterium is een wezenlijke verbetering. Daarnaast wijzen de werkgeversorganisaties er ook op dat er ook ondernemingen zijn die onrechtstreeks zwaar getroffen zijn door de energiecrisis en vinden zij dat deze ondernemingen eveneens gebruik zouden moeten kunnen maken van dit stelsel. Zo zijn er ondernemingen wier de indirecte kosten door de verhoogde energiekost enorm vergroot zijn omdat de prijzen van de grondstoffen erg omhoog gegaan zijn, of omdat zij voor hun bedrijfsvoering afhankelijk van energie-intensieve ondernemingen die niet langer, of minder, produceren omdat ze gebruik maken van dit stelsel van tijdelijke werkloosheid "energie".

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen vinden daarnaast dat er een oplossing moet komen voor de recent opgerichte ondernemingen die een verdubbeling van hun energiefactuur zien. Deze ondernemingen dreigen in ernstige problemen te komen en moeten deze steunmaatregelen kunnen genieten omdat ze in het referentiekwartaal van vorig jaar nog niet actief waren. Als men de energiefactuur van Q3/2022 zou nemen en op de daarin verbruikte energie-eenheden de prijs zou toepassen die in Q3/2021 van toepassing was, kan worden nagegaan of er al dan niet een verdubbeling van de energiekost zou zijn geweest.

3. De Raad is tevreden dat in de tekst van het voorontwerp opgenomen is dat het bij deze wet ingevoerde bijzondere stelsel inzake tijdelijke economische werkloosheid wordt gelijkgesteld met de stelsels van tijdelijke werkloosheid in geval van gebrek aan werk wegens economische oorzaken waarin wordt voorzien door de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, voor wat alle rechten van de werknemers betreft die voortvloeien uit de toepassing van die stelsels van tijdelijke werkloosheid in geval van gebrek aan werk wegens economische oorzaken.
4. Uit de gegeven toelichting door de vertegenwoordigers van de beleidscel van de minister van Werk blijkt dat het de bedoeling is dat een bedrijf dat aan de voorwaarden voldoet, het stelsel kan aanvragen voor alle werknemers.

De Raad stelt zich de vraag hoe dit zich in de praktijk zal vertalen en of hierbij de notie van technische bedrijfseenheid of van juridische entiteit moet worden gehanteerd, wetende dat een technische bedrijfseenheid mogelijk meerdere juridische entiteiten kan omvatten, en omgekeerd.

De Raad vraagt om dit in de tekst te verduidelijken teneinde geen misverstanden hierover te creëren.

5. Artikel 20 van het voorontwerp van wet bepaalt het volgende:

“Het bij deze wet ingevoerde bijzondere stelsel inzake tijdelijke economische werkloosheid wordt gelijkgesteld met de stelsels van tijdelijke werkloosheid in geval van gebrek aan werk wegens economische oorzaken waarin wordt voorzien door de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, voor wat alle rechten van de werknemers betreft die voortvloeien uit de toepassing van die stelsels van tijdelijke werkloosheid in geval van gebrek aan werk wegens economische oorzaken.”

De notie 'tijdelijke werkloosheid' is echter niet de gebruikte term in het stelsel van bedienden zoals bepaald in hoofdstuk II/1 van Titel III van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

De Raad vraagt daarom dat de tekst van het artikel wordt aangepast als volgt:

“Het bij deze wet ingevoerde bijzondere stelsel inzake tijdelijke economische werkloosheid wordt gelijkgesteld met de tijdelijke werkloosheid in geval van gebrek aan werk wegens economische oorzaken en de schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst bedoeld in hoofdstuk II/1 van Titel III van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, voor wat alle rechten van de werknemers betreft die voortvloeien uit de toepassing van deze stelsels.”

6. De Raad is zich bewust van het feit dat de timing om de aanvragen in te dienen om in te stappen in het specifieke stelsel van tijdelijke werkloosheid in het kader van de energiecrisis, heel strikt is.

De Raad vraagt dat de RVA ter zake de nodige soepelheid hanteert opdat deze werkgevers de mogelijkheid zouden hebben om een vlotte overgang te maken, waarbij de rechten van de werknemers om tijdig geïnformeerd te worden, gerespecteerd blijven. Dit geldt inzonderheid voor de bedrijven die nu al gebruik maken van het systeem van economische werkloosheid.

7. De memorie van toelichting bij het voorontwerp van wet geeft aan dat ook de energie-intensieve ondernemingen uit de socialprofitsector gebruik kunnen maken van de mogelijkheden die deze wet biedt indien zij aan de gestelde voorwaarden voldoen.

In dit kader verwijst de Raad opnieuw naar zijn advies nr. 2.291 van 17 mei 2022, waarin een gelijkaardig probleem werd aangekaart in het kader van de voorwaarden om als onderneming in moeilijkheden te kunnen worden beschouwd op basis van artikel 77/1, § 4.

In dit advies stelde de Raad vast dat de notie van “een daling van de omzet, productie of bestellingen” niet gebruikelijk is in de socialprofitsector. Aangezien dit een wederkerend probleem is, vroeg de Raad aan de regering om hiervoor op structurele wijze een adequaat en gelijkwaardig criterium uit te werken en te voorzien in een soepele bewijsvoering, geïnspireerd op de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie, opdat de ondernemingen uit de socialprofitsector ook op adequate wijze beroep kunnen doen op de tijdelijke werkloosheid wegens economische redenen zoals bepaald in de artikelen 77/1-8 van de wet van 3 juli 1978. De Raad vroeg dat de onderneming de daling op een andere manier zou mogen bewijzen dan aan de hand van de btw-aangifte.

De Raad stelt evenwel vast dat deze structurele oplossing vandaag nog niet uitgewerkt werd en wil van de gelegenheid gebruik maken om zijn vraag dienaangaande te herhalen en om een structurele, aan de sector aangepaste, oplossing uit te werken, zowel voor het stelsel in het kader van het onderhavige voorontwerp van wet als voor de tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen in het algemeen zoals voorzien in de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten. Dit dient gelijktijdig te gebeuren met de invoering van dit bijzonder stelsel van tijdelijke werkloosheid.

C. Slotbemerkingen

1. De Raad wijst op het feit dat het voorontwerp van wet niet werd voorgelegd aan het Beheerscomité van de RVA door gebrek aan tijd wegens de urgentie van het dossier, zoals werd toegelicht door de vertegenwoordigers van de beleidscel van de minister van Werk.

De Raad drukt erop dat een bespreking in het Beheerscomité van de RVA deel uitmaakt van de normaal te volgen procedure en bovendien noodzakelijk is om de technische aspecten en de reglementaire aanpassingen van deze regeling diepgaand te bespreken.

Hij drukt zijn bezorgdheid uit dat deze procedure niet werd gevolgd en wijst erop dat dit een absolute uitzondering moet blijven.

2. De Raad stelt vast dat de voorliggende regeling van tijdelijke werkloosheid wegens economische redenen zal lopen van 1 oktober 2022 tot en met 31 december 2022, met de mogelijkheid om te verlengen bij koninklijk besluit.

Indien een verlenging na 31 december 2022 of een aanpassing wordt overwogen, vraagt de Raad tijdig betrokken te worden in de besprekingen ter zake.
